

CATALÀ

FONTS UFANES

MONUMENT NATURAL

Foto: Sebastià Torrens

GOVERN
ILLES
BALEARS

EL MONUMENT NATURAL DE LES FONTS UFANES

Les fonts Ufanes es troben al municipi de Campanet, a la finca de Gabellí Petit, prop de l'ermita de Sant Miquel.

L'any 2001, el Govern de les Illes Balears va protegir les fonts Ufanes com a Monument natural (Decret 111/2001, de 31 d'agost, BOIB núm. 109 d'11/09/2001). Aquest espai natural inclou una superfície de 50,2 ha. Tot l'àmbit territorial del Monument, amb una superfície de 50,2 ha, està inclòs al Paratge natural de

la Serra de Tramuntana i és a més una Àrea natural d'especial interès (ANEI) per la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears.

El Govern de les Illes Balears va adquirir la finca de Gabellí Petit, de 44,91 ha, el juny de 2005, amb el cofinançament de la Unió Europea. Amb aquesta adquisició va fer possible l'accés de la població a les fonts, després d'anys de reivindicacions.

Foto: Sebastia Torrens

HIDROGEOLOGIA

Les fonts Ufanes constitueixen un fenomen hidrogeològic natural únic a les Illes Balears. L'aigua de les Ufanes prové de la pluja que cau en el massís del puig Tomir i els seus voltants que s'infiltra al subsòl i s'acumula en un aqüífer per sota del qual hi ha materials poc permeables. Quan les pluges són intenses i contínues la capacitat de l'aqüífer es veu sobrepassada, i l'aigua s'obre camí cap a la superfície, brollant de manera violenta a través de les surgències que hi ha a la part baixa de la finca de Gabellí Petit.

Els cabals poden passar de 0 a 3 m³/segon en qüestió de minuts, en el cas de sortides normals, i fins i tot arriben als 100 m³/segon quan es produeixen sortides excepcionals. El volum anual mitjà d'aigua que surt de les fonts és de 10 - 12 hm³. Tota aquesta aigua corre pel torrent de Teló, conflueix amb la d'altres fonts de la zona i arriba al torrent de Sant Miquel. A partir d'aquí segueix el seu camí cap al pla de sa Pobla i travessa camps de conreu fins arribar al Parc natural de s'Albufera de Mallorca, on l'aigua sembla que gairebé s'atura i el paisatge canvia i s'omple de canyissar i canals, abans d'arribar a la mar.

Foto: Sebastià Torrens

EL PAISATGE I LA FAUNA

Els camins del sud de la finca de Gabellí Petit travessen terres planeres dedicades al cultiu del garrover (*Ceratonia siliqua*), un arbre típic del conreu de secà de Mallorca.

Cap al nord el paisatge canvia i apareix l'alzinar, una de les comunitats forestals més desenvolupades al Monument natural. Les alzines (*Quercus ilex*), amb capçades frondoses que limiten l'entrada de la llum, configuren un bosc ombrívol i humit, amb un sotabosc de mates (*Pistacia lentiscus*), arboceres (*Arbutus unedo*) i pa porcí (*Cyclamen balearicum*) com a principals espècies vegetals. Les clarianes que s'han obert al llarg del temps han permès el pas de la llum, la qual cosa ha afavorit el creixement dels pins (*Pinus halepensis*). Dins l'alzinar trobam barraques de carboners i sitges, testimonis de l'aprofitament intens que va experimentar aquest bosc en el passat per a la producció de carbó.

Les restes d'un talaiot dins l'alzinar confirmen la presència humana prehistòrica en aquest indret.

Actualment tan sols es conserva la portada. La funció dels talaiots no és del tot clara: mentre que alguns historiadors pensen que es tractava de llocs per habitar, altres opinen que eren llocs de reunió, o bé llocs de caràcter social i ritual relacionats amb la possessió de la terra.

La diversitat d'ambients de la zona permet que hi visqui una fauna molt variada. Entre els mamífers destaca el mart (*Martes martes*), la geneta (*Genetta genetta*) i el mostel (*Mustela nivalis*). Són abundants les aus com el tudó (*Columba palumbus*), el tord (*Turdus philomelos*), el ropit (*Erithacus rubecula*), el reirot cellabanc (*Regulus ignicapilla*), el ferrerico blau (*Cyanistes caeruleus*), el pinsà (*Fringilla coelebs*) i el verderol (*Carduelis chloris*). Sobrevolant la zona, podem veure o escoltar el xoriguer (*Falco tinnunculus*), el falcó comú (*Falco peregrinus*), l'àguila calçada (*Aquila pennata*) i l'estornell (*Sturnus vulgaris*).

Foto: Mª Angels Ferragut

Parus caeruleus
Foto: Sebastià Torrens

RECOMANACIONS

- Tancau sempre el **portell** petit de l'entrada a la finca.
- L'itinerari s'ha de fer **a peu** i oferim la possibilitat de fer-lo accessible amb cadires de rodes o **Joëlette**. S'ha d'avisar prèviament a l'oficina de gestió del Paratge per a que us obrin la barrera gran de l'entrada.
- **No hi poden accedir** bicicletes, cavalls ni vehicles motoritzats
- No deixeu cap tipus de **residu** (inclosos els orgànics, ja que la seva degradació és molt lenta i provoquen impacte paisatgístic) i depositau-los en els contenidors de recollida selectiva a prop de ca vostra.
- Respectau els diferents **valors naturals, culturals, arqueològics i etnològics** que han determinat la protecció de l'espai.
- **No agafeu** plantes ni animals.
- Passejau en **silenci** i pels camins, així no molestareu la fauna i altres persones.
- Us recomanam dur **calçat adequat**, sobretot quan brollen les fonts.
- Avisau al **personal de la finca** de qualsevol defecte o anomalia que hi observeu.

NORMATIVA

ACTIVITATS PERMESES

- La normal i tranquil·la contemplació del seu aflorament quan aquest es produeixi.
- Totes aquelles activitats que siguin compatibles amb les finalitats de protecció de l'espai natural.

ACTIVITATS QUE REQUEREIXEN AUTORIZACIÓ DE LA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT I DELS /LES PROPIETARIS/ES DE LES FINQUES

- És necessària una autorització del Servei d'Espais Naturals per a la recollida de **bolets** amb finalitats comercials o per consum familiar a partir d'un quilogram.
- El vol d'aeronaus tipus **dron o similar**.

ACTIVITATS PROHIBIDES

- Realitzar activitats que suposin **perill o dany** per al medi natural, les persones o el patrimoni (Art. 60 del Decret 19/2007 de 16 de març)
- Dur **cans** sense fermar (Article 1 apartat 26, de la Llei 3/2013, de 17 de juliol que modifica l'art.75, apartat 11 de la Llei 6/2006, de 12 d'abril)
- **L'acampada** en tot l'espai natural protegit (art.8 apartat 3 del Decret 111/2001, de 31 d'agost).

INFORMACIÓ D'INTERÈS

La finca de Gabellí Petit es pot visitar qualsevol dia de l'any

No hi ha aparcament.

Al centre d'interpretació de les fonts Ufanes podeu veure un **audiovisual**.

Oficina de Gestió del Paratge natural de la Serra de Tramuntana.

Polígon Son Rossinyol
C/Gremi Corredors, 10, primer pis
07009 Palma
Telèfon 971 17 66 66 / 971 17 76 39

Sol·licitud d'autoritzacions i informació:

Presencial: a l'oficina de gestió del Paratge
Telemàtica: **espaisnaturalsprotegits.caib.es**
@PNSerraTramuntana

Accessibilitat:

- Monument natural
- Finca pública
- Itinerari de les fonts Ufanes
- Carreteres
- Camins
- Torrents
- Talalet
- Barraca de carboner
- Centre d'interpretació

